

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost elaborat de către Ministerul Justiției cu suportul Inspectoratului Național de Probațiune.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin intermediul prezentului proiect se urmărește atingerea mai multor obiective și soluționarea unui șir de deficiențe identificate în practica aplicării unor prevederi legale.

I. Violența în familie este unul din cele mai grave și răspândite fenomene infracționale cu care se confruntă societățile contemporane, susceptibil de a leza drepturile și demnitatea umană a membrilor acestora. Fenomenele respective persistă în toate statele lumii, indiferent de modul de organizare politică sau economică, bunăstarea populației, rasă, cultură etc.

În acest sens, prevenirea și combaterea violenței în familie, ca element al politicii naționale de ocrotire și sprijinire a familiei, reprezintă o preocupare majoră a autorităților statale competente.

Prin adoptarea legii-cadru cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie) s-a făcut un pas important în crearea mecanismului instituțional, dar nu și operațional, de soluționare a cazurilor de violență în familie, marcând asumarea și implementarea de către Republica Moldova a angajamentelor internaționale de respectare a drepturilor omului.

În pofida progreselor înregistrate, studiile și analizele efectuate pe parcursul ultimilor ani indică asupra existenței problemelor și lacunelor de sistem în abordarea fenomenului violenței în familie.

Ca orice fenomen negativ de ordin social, violența față de membrii familiei implică atât costuri social-economice (de exemplu: creșterea numărului concediilor medicale, scăderea productivității muncii, creșterea mortalității, mărirea cheltuielilor pentru pedepsirea/asistența și consilierea agresorilor și reabilitarea victimelor, întreținerea copiilor rămași fără îngrijire părintească), cât și costuri morale (afectarea relațiilor dintre soți, destrămarea familiilor, dezorganizarea relațiilor părinți-copii, creșterea criminalității în societate).

La moment, art. 215¹ alin. (4) din Codul de procedură penală stabilește că: *„Măsurile de protecție se aplică pe un termen de până la 3 luni. Termenul măsurilor de protecție poate fi prelungit de instanță la cererea repetată ca urmare a comiterii faptelor de violență în familie sau ca rezultat al nerespectării condițiilor prevăzute în ordonanța de protecție sau dacă, la expirarea termenului de aplicare a măsurilor de protecție, asupra victimei se menține pericolul de a fi supusă violenței sau altor acțiuni ilegale din partea făptuitorului.”.*

În cazul încălcării prevederilor ordonanței de protecție, legislația admite aplicarea unei pedepse penale. Astfel, pentru neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie, agresorul poate fi pedepsit cu muncă neremunerată în folosul comunității sau cu închisoare de până la 3 ani. Cu toate acestea, mecanismul sancționator al agresorilor familiari, în practica curentă, nu responsabilizează într-un mod suficient făptuitorii actelor de violență în familie.

În acest context, în urma analizei datelor statistice oferite de Inspectoratul General de Poliție privind numărul ordonanțelor de protecție emise de instanța de judecată și aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie pentru anii 2018-2019, s-au constatat următoarele:

- în decursul anului 2018 au fost pronunțate 666 ordonanțe de protecție a victimelor violenței în familie, dintre care au fost respectate de către agresori 239 ordonanțe de protecție (37 %), iar 408 ordonanțe au fost încălcate (63 %).
- în primele 3 luni ale anului 2019, instanțele judecătorești au emis 157 ordonanțe de protecție a victimelor, dintre care 87 ordonanțe de protecție au fost respectate (55 %), iar 70 ordonanțe au fost încălcate de agresori (45 %).

În anul 2018 au fost înregistrate la nivel național 2655 cazuri de comportament violent în familie, dintre care 998 cazuri de infracțiune, iar 1657 cazuri au întrunit elementele constitutive a contravenției. Din cele 998 de infracțiuni comise, sunt înregistrate 30 omoruri, 905 infracțiuni de violență în familie, 39 violuri și 24 cazuri de acțiuni violente cu caracter sexual, agresori fiind 908 bărbați și 90 femei.

Astfel, reieșind din ponderea scăzută de executare a ordonanțelor de protecție pronunțate de judecători, considerăm necesară modificarea legislației, astfel încât să fie fortificat mecanismul de executare a ordonanțelor respective prevăzut de lege, prin stabilirea obligativității monitorizării electronice a agresorilor în privința cărora au fost aplicate măsurile de protecție prevăzute la art. 215¹ alin. (3) lit. a)-d) din Codul de procedură penală.

II. Pentru a evita multitudinea proiectelor de *lege ferenda* și a forma un cadru juridic unitar, având în vedere numărul foarte mare a situațiilor apărute de încasare din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de despăgubire în conformitate cu prevederile art. 473⁴ din Codul de procedură penală, considerăm necesar de a se asigura, prin intermediul prezentului proiect, și o modificare a art. 473⁴ din Codul de procedură penală. Scopul intervenției rezidă în stabilirea unei certitudini juridice de ordin procedural, or, având în vedere că se vizează încasarea mijloacelor financiare din contul statului, este imperativ necesar de a se asigura o executare a soluției judecătorești în conformitate cu procedura și termenele stabilite prin Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, care reprezintă o normă specială ce reglementează procedura de încasare a mijloacelor financiare, în baza titlurilor executorii, din contul bugetului de stat.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Problemele ce trebuie soluționate prin adoptarea inițiativei de revizuire a legislației sunt descrise pe larg în Strategia națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2018-2023, care rămân a fi încă actuale.

Scopul de bază al proiectului de act normativ vizează perfecționarea prevederilor legale referitoare la măsurile de protecție a victimelor violenței în familie.

În acest sens, se propune un șir de modificări legislative ce ar da posibilitatea monitorizării electronice a agresorilor familiari (*cu brățară instalată la mână sau picior*), imediat după pronunțarea ordonanței cu măsurile de protecție aplicate de către judecător pe perioada stabilită în actul emis.

Astfel, în vederea asigurării respectării măsurilor de protecție este necesar ajustarea cadrului normativ și expedierea spre executare a ordonanțelor de protecție organului de probațiune și organului de poliție, după pronunțare de către instanța de judecată.

Totodată, prin intermediul proiectului se propune operarea unor modificări în cuprinsul art. 473⁴ din Codul de procedură penală, care urmează să conțină prevederi mai desfășurate cu referire la executarea încheierilor ce conțin dispoziții privind încasarea mijloacelor bănești cu titlu de despăgubire (calea de atac, efectul suspensiv al recursului, procedura ulterioară rămânerii definitive a încheierii judecătorești).

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului va presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat, destinate procurării echipamentelor de monitorizare electronică a agresorilor familiari. În baza informației statistice existente pentru anul 2018 cu referire la ordonanțele de protecție a victimelor violenței în familie, cheltuielile financiare suplimentare sunt estimate la cca. 1,8 mln. lei și urmează a fi acoperite din bugetul de stat și din alte surse neinterzise de lege, inclusiv din surse furnizate de către partenerii externi.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În urma adoptării proiectului de lege, va fi necesar de modificat Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 827/2010 și Regulamentul privind monitorizarea electronică a persoanelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1322/2016.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul „*Transparența decizională*”, directoriul „*Proiecte transmise spre coordonare*”).

Secretar de stat

Veronica MIHAILOV-MORARU